

Adolf Arenson

Příspěvek ke studiu duchovědy

Berlín, 3. února 1913

Moji vážení, milí přátelé!

Dovolte mně, abych vám podal zprávu o theosofické práci, kterou již po řadu let konáme ve Stuttgartě a která dochází svého výrazu v přednáškách jak ve Stuttgartě samém, tak i v jiných místech. V podstatě pozůstává tato studijní práce ve shrnutí nezměrně obsáhlé látky, která nám byla průběhem deseti let badatelem v duchovnu zpřístupněna.

Co má být dnes podáno, to může vzbudit nejen zájem, ale může být také i velmi užitečné, pohlédneme-li jednou na způsob, jak nám byla tato látka podávána. Lze pro to použít různá přirovnání; např. jak vzniká obraz. Nejdřív máme jednoduchý náčrtek, pak se přikročí k provádění jednotlivostí, pak ke vkreslování čím dál tím jemnějších tahů atd. Ale snad vystihneme podstatu tohoto způsobu seznamování se s duchovědeckou látkou ještě lépe, když ji porovnáme s růstem živoucí bytosti, jak to můžeme sledovat v přírodě. Jako zárodky se nám dnes jeví např. to, co nám bylo na počátku řečeno o bytosti člověka; pak poněmáhlu vyrůstalo z tohoto prvotního sdělení všechno, co dnes známe o člověku jako jeho dvojnost, trojnost, čtvernost, sedmerost, devaterost, dvanáctost, dokonce i jedenadvacetost. Jako u rostliny nepřistupuje to, co na ní vyrůstá, zvenku, nýbrž vidíme, jak se její jednotlivé části postupně vyvíjejí z jejího organismu - mohli bychom to označit jako postupnou realizaci možností skrývajících se rostlině tak vyrůstalo z prvních jednoduchých pojmů, které nám byly dány o skutečnostech vyšších světů, to, co již bylo od počátku jako možnosti v těchto pojmech uloženo. Nikdy nebylo vyvraceno, co bylo řečeno dříve, nikde nebylo rozporů, nýbrž vždy jen rozšiřování, - právě růst. Mohli bychom říci: Kdyby mohl některý člověk v těchto deseti letech být přítomen každé přednášce, kdyby mohl číst ihned po vyjití každou knihu, a kdyby byl nadán intelektuální silou, že by mohl skutečně do sebe přijmout všechno, co bylo přednášeno a napsáno, byl by v sobě musel zažít tento podivuhodný růst, byl by se stal zajedno s velikou naukou, která se dnes před námi prostírá ve skoro již nezvládnutelné látce.

Nuže, moji milí přátelé, víme, že něco takového je možné pouze v teorii. Vnitřní i zevní okolnosti nepřipouští, abychom si tímto způsobem tuto látku osvojili. Spíše musíme za ní namáhavě pokulhávat a sbírat, co je nám dosažitelné, abychom v trpělivé studijní práci prováděli tuto výstavbu v sobě. A to je to podstatné při studijní práci, o které má být nyní hovořeno: Jde tu o shromažďování všeho dosažitelného duchovědeckého materiálu, a o seznamování se se všemi různými hledisky, z nichž pak mohou být Věci nebo události osvětlovány. Technika této studijní práce je jednoduchá a lehce srozumitelná. Pozůstává v tom, že myšlenky, které tvoří podklad vývodů, čistě vyloupneme a stavíme je v jasných, výstižných větách na správné místo.

Zpřítomněme si jednou, řekněme, co bylo v cyklu o Janově evangeliu řečeno o těle éterickém; pak si k tomu přiberme plnost nových momentů, s nimiž se o témže předmětu setkáváme v přednáškách o Janově zjevení, dále v cyklu "O poslání jednotlivých národních duší" atd., a pak si to myslete sneseno všechno dohromady. Tu si můžeme učinit pojem o tom, co to znamená, mít všechno to, co je tak roztroušeno, pohromadě a moci si to srovnat. Jak se tu jedno připojuje a doplňuje

druhým, jak se tu ze zdánlivých rozporů tvoří vyšší soulad. Ovšem, nesmí tu být nic vynecháno, nesmí chybět žádná myšlenka, - a na druhé straně však nesmí být k tomu připojováno nic, co v přednáškách obsaženo není.

Kdo se v takové studijní práci nepřetržitě po léta cvičí, může dojít k zvláštnímu postřehu. Především zjistí, že všechny myšlenky, které naznačeným způsobem vyjme z přednášek, vstoupí do jeho duše, - pravím "do jeho duše", nikoliv "do jeho paměti". Jak dalece si je v paměti podrží, to závisí na jeho pamětlivosti. Co v něm však určitě zůstane, to je jistý druh extraktu, schopnost, kterou, řekl bych, tvořivě rekonstruujeme souvislosti obsažené ve věcech a které byly zevnímu postřehnutí skryté. A ještě něčeho dalšího, zvláštního se můžeme dožít.

Při léčení zraku se setkáváme také s metodou, jak lze přizpůsobovat svaly v oku a správně je řídit na předmět, který má být postřehnut, kdy, jako např. při šilhání, je tato schopnost zeslabena nebo ztracena. Tato metoda spočívá v tom, že se pacient musí dívat na jisté obrázky stereoskopem. Zajisté znáte všichni obyčejné stereoskopické obrázky; vlevo a vpravo jsou tytéž obrázky; a když se díváme na ně zvětšovací sklem, spojí se v jeden obrázek. Obrazy, jichž se používá při naznačeném léčení, rozeznávají se od obyčejných stereoskopických obrázků tím, že nalevo a napravo jsou různé obrázky - napravo je snad nakresleno několik kruhů, na levé straně několik trojúhelníků, často bez znatelné souvislosti, a většinou ještě i neúpiných.

Léčení zrakové slabosti spočívá pak v tom, že se pacient snaží svojí vůlí tyto obrázky spolu spojit. Ve stereoskopu vidí zprvu dva různé obrázky a snaží se je spojit v jeden. Podaří-li se mu to, pak se mu objeví to, co často bylo jen několika čarami, bez souvislosti, jako předmět neuvěřitelné plastičnosti a životnosti. Jako kouzlem se mu spojí jinak nic neznamenající body a čáry, a utvoří se mu jednotná podoba, která ve své životní věrnosti není dosažitelná žádným jiným způsobem.

Vidíte, moji milí přátelé, něčeho takového se dožijeme, když spojíme jednotlivé, mnohdy se nám zcela abstraktně jevící myšlenky, které jsme vyjmuli z nejrozličnějších přednášek. Tu se v nás může náhle, jako kouzlem, vynořit něco uceleného, co se ve své vnitřní plastičnosti a oživenosti nedá s ničím jiným porovnat. Pak se dožijeme něčeho, jako kdyby se různé fotografické snímky, např. stromu fotografovaného ze všech možných stran, spojily v jedno, takže pak před námi stojí obraz stromu ve své plné podobě.

Přejděme z teorie k praxi!

Dvojím způsobem nám může být vyhledávání souvislostí užitečné. Jednou, aby se nám sdělení duchovního badatele, která jsou nám ještě cizí, stala pochopitelnými, a pak také, abychom věci a děje mohli spatřit ve vyšším světle. Pro oba tyto případy chceme uvést příklady; pro první případ má být uveden příklad, který není ani nový, ani původní, ale který velmi vhodně a jasně ukazuje, oč jde.

Před sedmi roky jsme se setkali ve stuttgartském cyklu přednášek poprvé s větou: "Paměť je vázána na tělo éterické," - bez dalšího 'vysvětlení. Tato skutečnost se nám stala tak běžnou, že ji pociťujeme jako něco samozřejmého. Tehdy působila však na nás cize; tělo éterické, které jsme si až dosud představovali jen ve spojení s růstem apod., to že by mělo mít s touto, nikterak fyzickou činností, něco společného? Jak tomu má být rozuměno? Nuže, jiné skutečnosti týkající se éterického těla, byly tehdy již známé, a když se jen spojily správně dohromady, mohl být vybudován most k pochopení tohoto nového sdělení. Bylo známo, že podstata éterického těla se projevuje ve výživě, v růstu, v rozmnožování; - že se působení těla éterického projevuje v tvoření forem, v opakování téhož, jak to vidíme např. na tvoření se listů u rostliny, při tvoření obratlů v páteři apod.; to jsou výsledky tohoto působení. Bylo také známo, že v lemurském vývojovém věku, když došlo k rozdělení pohlaví, se část

reprodukční síly, tj. tedy síly těla éterického takřka uvolnila, aby se k vytvoření nového těla přispělo těmito silami dvěma bytostem. Tyto uvolněné síly těla éterického se obrátily dovnitř k vyššímu působení.

A zde se nyní objevují nové spojitosti. Když se éterické tělo neuplatňuje jen v těle hmotném, nýbrž také působí do oboru duševního, tu musel se tu také uplatňovat ráz jeho podstaty, tj. jeho síly musely nyní také v oboru duševním působit tvořivě, reproduktivně. Co mohlo tedy éterické tělo v duševním životě tvořit, "opakovat"? Samozřejmě to, co v tehdejší době tvořilo obsah duše; a to byly obrazy zevního světa, které vstupovaly smysly do nitra a opět se ztrácely, když se vnímací ústrojí uzavřelo, anebo když se předmět vzdálil - právě tak jako to můžeme pozorovat u camery obscury (pozn. temné komory). Opakující síly éterického těla tyto obrazy v nitru stále vyvolávají; jinými slovy, z míjejících vjemových obrazů vznikaly představy a z řetězců představ vznikla paměť.

Nyní nám již to, co pravil duchovní badatel, nebylo dogmatem; nyní jsme si to již mohli s dobrým svědomím připojit k našemu vědění.

Že ano, při takové úvaze nemůžeme hovořit o nějaké spekulaci. Všechna látka, kterou jsme si pro vysvětlení nashromáždili, pochází zcela ze sdělení duchovního bádání, - nic cizího k tomu nebylo přičleněno; co se tu dělo, není nic jiného, než seskupení podané látky. - Pokud se týče obsahu přednášek, které jsou nyní pravidelně konány ve Stuttgartě a na jiných místech, tu zabývají se v podstatě jen látkou, která je sestavena jen z nejrůznějších přednášek a spisů duchovního badatele. Ovšem, je tu ve sledu podávání látky systém; - počíná se s jednoduchou, lehce přístupnou látkou a postupuje se ponenáhlu k problémům těžším. Právě tady se jeví přednosti této studijní práce, která umožňuje přednášejícímu osvětlovat předmět ze všech stran. - Tu a tam připojuje se k této látce ještě úvaha. Ale tyto úvahy jsou pečlivě oddělovány od látky ostatní; přednášející si učinil zásadu, která je přísně a bezpodmínečně dodržována, tj., že na počátku každé takové připojené úvahy je na to výslovně poukazováno: Nyní následují jen myšlenky přednášejícího, nikoliv výsledky duchovního bádání. Není snad třeba ani připomenout, že ten, kdo takové úvahy připojuje, si má být vědom, že za to, co podává ze svého, přijímá také plnou odpovědnost; -jak již bylo řečeno, podstatně spočívá v tom, že při takovém postupu není pak možné, aby u posluchače došlo k záměně mezi tím, co pochází od samotného duchovního badatele a tím, co podává sám přednášející. Je důležité vyzvednout právě tuto okolnost, neboť není nikde většího nebezpečí mást lidem hlavy, než když výsledky pocházející od povolání učitele a duchovního badatele, jsou bez rozlišování přednášeny dohromady s tím, co vyplývá ze subjektivní práce přednášejícího. Zda-li se tato práce děje na poli jasnozření anebo na poli myšlenkovém, zůstává ovšem stejné. Teprve tehdy, když se u všech, kteří konají přednášky, vyvine správným způsobem pocit zodpovědnosti, teprve tehdy můžeme doufat, že ony neujasněnosti se kterými se dnes v tak ustrašující míře často setkáváme, ponenáhlu zmizí. Tyto neujasněnosti při nejmenším vznikají tím, že způsob přednášení posluchači nedovoluje, aby rozeznával mezi tím, co je pravdivé a co je pochybné hodnoty.

Když to všechno shrneme, pochopíme, že přednášky, které jsou výrazem právě popsaného způsobu studijní práce, usilují o dvojí: Předně, aby obsáhlá látka, které se nám dostává duchovním badatelem, byla podávána pokud možno v nejčistší formě a byly vyplňovány mezery ve vědění, se kterými se přirozeně setkáváme u jednotlivých, zvláště mladších členů, a byl tak dáván podnět k samostatnému shrnutí duchovědeckého poznání.

Bylo by možné zmínit se ještě o dalších jiných jednotlivostech, ale máme ještě uvést příklad, který nám má ukázat věci a dění v novém světle. Snad si bude možno tímto příkladem osvětlit ještě mnohé, co by jinak, jako abstraktní úvaha, mohlo unavovat. Za tím účelem se oddáme společné úvaze, založené na naznačené studijní práci a začneme stím, že si nashromáždíme látku, abychom měli základ, na němž si naši úvahu vybudujeme.

Jako první uvedeme významný výrok, se kterým se setkáváme v 9.přednášce düsseldorfského cyklu z roku 1908:

"Každá bytost se vyvíjí ze stvoření k tvůrci."

Víme, že člověk kráčí od přijímání k dávání. Ze spisu "O poznávání vyšších světů" dále víme, že **člověk se oddělil z božsky-duchovního prázakladu, aby svojí cestou fyzickými světy získal síly a schopnosti jichž duchovně světy potřebují ke svému dalšímu vývoji a které člověk, jako ovoce svého pozemského poslání, vynese vzhůru do oněch oblastí které jsou jeho vlastním domovem.**

Tak se dělí vývoj lidstva ve dvě části. V epochu bytí stvořením a v epochu nastávajícího tvůrce, - v údobí, ve kterém přijímá, a v údobí dávání, - v epochu sestupu z duchových světů a v epochu opětného výstupu k Bohu.

Zákon, pod nímž se tento vývoj člověka děje, působí tak, že vždy přistupuje k lidstvu něco nového především zvenku. **Toto zvenčí přistupující se pak vtělesňuje a stává se v nitru člověka jeho individualizovaně působícím vlastnictvím, - aby to pak opět mohlo být člověkem vyzařováno jako jeho dobrovolné dávání, vracení.** Obrátíme-li svůj zrak ke kterékoli vývojové chvíli, všude se setkáváme s působením tohoto zákona.

Pohlížíme nazpět k počátkům lidstva, na vývojový stupeň starého Saturna, na doby starého Slunce, starého Měsíce. Co dnes známe jako naše tři schrány, tělo fyzické (hmotné), tělo éterické (životní) a tělo astrální (cítivé), to bylo zprvu, než se to stalo lidstvu něčím vnitřním, právě schránami člověka v kosmu. Tato proměna se děla pozvolna; vždy hlouběji to pronikalo do lidské přirozenosti, která byla tak formována a utvářena, až se to, co Trůnové vložili jako tepelnou substanci do saturnského prostoru, stalo podivuhodným dílem, hmotným tělem člověka; až éterická aura, která na počátku dávné sluneční doby obklopovala společné těleso nebeské, se vyvinula v individuálně utvořené éterické tělo člověka, až se astralita, která oblévala starý Měsíc, ztvárnila v lidské tělo astrální. A víme, že v daleké budoucnosti budou tyto tři schrány silou člověka přeměněny v božskou bytostnost, a že pak člověk bude schopen přinést sama sebe v oběť, nechat vtéci svoji vlastní, takto získanou podstatnost do kosmu.

K takovým obdobnostem dochází na každém stupni bytí, v každém údobí vývoje a tento zákon můžeme sledovat až do každodenního života. Všude vidíme, jak něco zevního přistupuje k člověku, zvnitřňuje se v něm, aby pak, když se to individuálně přetvořilo, opět vyzařovalo do světa. A ve zcela zvláštní míře se setkáváme s tímto zákonem v tom, co nás spojuje v našich pospolitostech, v theosofii. Jako nauka přistupuje k nám theosofie zvenku, -jako život máme ji vrátit kosmu.

Nauka a život! Těmito dvěma slovy můžeme označit epochy stvoření a nastávajícího tvůrce; přijímání a dávání; sestupu a výstupu. Co bylo naukou, co nám bylo v předkřesťanských dobách dáno jako cesta k pravdě, to má nyní rozkvést k životu: "Já jsem cesta, pravda a život."

Nauka a život - zákon a naplnění.

Proto stojí postava Kristova uprostřed obou epoch lidstva, poněvadž její silou se lidem propůjčuje možnost přeměňovat nauku v život, zákonu dát naplnění. Proto praví Kristus: "Přišel jsem, abych naplnil zákon."

A jako mocný představitel této zákonnosti zvedá se ze starohebrejského národa postava Mojžíšova. Víme, že jemu bylo uloženo zcela zvláštní poslání, že měl připravovat Krista na Zemi.

Podrobněji se nám vypráví o bytosti Mojžíšově v přednáškovém cyklu o Matoušově evangeliu. Mojžíšovi, který v dřívějším vtělení byl žákem velikého Zarathustry bylo dáno éterické tělo jeho dřívějšího učitele a tím mu byly propůjčeny síly, které mu umožnily splnění jeho poslání. V egyptské době vidíme v Mojžíšovi zazářit, co se v minulých dobách naučil u Zarathustry: stává se nositelem pozemské moudrosti.

A tatáž bytost, která se kdysi jako zevní vesmírná bytost projevila jejímu velikému zvěstovateli jako Ahura Mazdao, která se čím dále tím více blížila k Zemi, aby do ní vstoupila, tato bytost, která, až se jednou lidstvo pronikne jejím božským podnětem, bude *vyzařovat svoji sílu do kosmu každým jednotlivcem* - tato Kristova bytost to byla, která se Mojžíšovi projevila jako hlas z duchovních světů, která pravila: "Já jsem, který jsem." A musí nám být jasné, když tak vidíme, že Kristus sám byl inspirátorem Mojžíše, že mezi naukami starozákonního vůdce a mezi životem Spasitele světa musí být úzká souvislost, souvislost zákona a jeho naplnění; když Mojžíš předstupuje před lidstvo s požadavkem, že musíme splnění jeho požadavku hledat u Krista.

Tento mocný zákon, jež zvěstoval Mojžíš lidstvu, tento požadavek, který si až do dnešního dne podržel svoji hodnotu, plnou svoji sílu, to je **desatero přikázání**, která byla kosmickým duchem ze hřmění a blesku zjevena jeho knězi. - Víme z přednášky, která byla asi před rokem konána v Curychu, že jsou s tímto Desaterem spojeny zvláštní okolnosti, poněvadž jsou výrazem požadavků mravního podnětu v člověku. Člověk - tak jsme v této přednášce poučováni - se snadno klame o pramenech pudů, které v něm vystupují. Hlad, žízeň nejsou podněty jeho vlastního já, pocházejí z jeho těla fyzického (hmotného). Také hlasy, které se v něm ozývají, vzbuzené vlivy zevního světa, nepocházejí z bytostného jádra člověka. Jsou požadavky těla astrálního, které je pokaženo vlivem Luciferovým. Jen takové podněty, k nimž nedává popud zevní svět, které jsou čistě čerpány ze sil duše, které se dovedou postavit proti zevním popudům, které k nám vzhledem k těmto zevním podnětům volají: "Ty nesmíš!", to jsou *morální popudy*; ty pocházejí z našeho já, z nejnítěrnějšího bytostného jádra člověka. A to je právě to příznačné u Desatera, že nás chce vychovávat, abychom následovali morální podněty, abychom naše zákony poznání proměňovali v zákony mravní, abychom sjednali uplatnění hlasu vystupujícímu z nejnítěrnějšího bytostného jádra člověka.

A ještě něco dalšího se učíme z této přednášky. Jsme poukazováni na to, že část tohoto Desatera se týká duchovních záležitostí lidí a část věcí života hmotného. A sice máme tu poměr tří k sedmi: tři přikázání jsou rázu duchovního a týkají se poměru člověka k duchovním světům; ostatních sedm se týká věcí fyzické úrovně, zevního dění. A ještě něco dalšího si je nutné uvědomit: zákony, které se týkají duchovna, jsou rázu *kladného*; volají k nám: "Ty máš!" Ostatní, které se týkají zevního života člověka, zakazují: "Ty nesmíš!"

Zevním zněním těchto příkazů se nesmíme dát klamat. Právě-li se v druhém přikázání: "Nevezmeš jména Pána, Boha tvého, nadarmo!", tu je to záporné jen po stránce výrazové. Ve skutečnosti obsahuje toto přikázání kladný požadavek: Boží jméno má být svaté. Ihned pochopíme, že je tomu skutečně tak, když vedle tohoto přikázání pozorujeme záporné přikázání, např.: "Nezabiješ!", anebo: "Nepokradeš!". Tato přikázání nejsou podle své povahy požadavkem kladným, nýbrž prostě zakazují něco konat, - jsou rázu čistě záporného, nikoli jen pro stránce výrazové, nýbrž i podle obsahu.

Zvláštní místo zaujímá přikázání čtvrté: "Ctíti budeš otce a matku svou, abys dlouho žil na zemi, kterou tobě dal Pán, Bůh tvůj!" Na první pohled se jeví toto přikázání veskrze kladné, při bližším pozorování shledáme, že v sobě obsahuje silně záporný živel, neboť - tak je ve výše uvedené přednášce dále rozvedeno - skrývá se vlastně v kladném požadavku zákaz: chce předejít tomu, aby nedocházelo v poměru mezi dětmi a rodiči k něčemu, co obvykle bývá. Tento zákon není ani zcela záporný, ale také nikoli zcela kladný. Je to jistý druh přechodného zákona, který se ovšem týká fyzického světa, ale který chová v sobě něco, co vede vzhůru do duchovních světů, neboť u všech starých národů se setkáváme s tzv. kultem předků a v jejich předcích jim bylo právě dáno něco božského. A toho si chceme velmi přesně povšimnout, poněvadž se k tomu ihned ještě vrátíme.

A když jsme se nyní poněkud seznámili na podkladu pouček duchovního badatele, s povahou Desatera, poohlédneme se po zvěstováních Kristových, abychom našli souvislosti, která nám ukazují oproti zákonům jejich naplnění.

Pozorujme první přikázání. "Já jsem Pán, Bůh tvůj, nebudeš mít jiných Bohů vedle mne!" - To je výzva, příkaz, který k nám přichází zvenku.

Jak na to odpoví člověk, když do sebe přijal, co k němu přistupuje zvenku? Jaké cítění bude v něm žít, když se dal proniknout silou Kristovou, když touto silou Kristovou získal možnost, přeměnit tento příkaz ve vnitřní podnět duše?

Když mu tento příkaz již není něčím zevním, když jej přeměnil tak, že mluví z nejvnitřnějšího jádra jeho bytosti, pak v plné vnitřní svobodě přisvědčuje tomuto Mojžíšovu příkazu: "Já jsem Pán, Bůh tvůj!" a odpovídá naň slovy Kristovými, slovy Spasitele, jenž je tu zástupcem jáství všeho lidstva, a řekne: "Otče, jenž přebýváš na nebesích."

A druhý požadavek Mojžíšův: "Nevezmeš jména Pána, Boha tvého, nadarmo, nebudeš je zneužívat!"

Kdo jméno Boží, tento jazykový symbol toho nejvyššího, k čemu se může lidská duše pozvednout, hodnotí stejně s věcmi všedního světa, kdo nedbale a bezmyšlenkovitě, bez vnitřní potřeby má toto jméno stále na jazyku, do toho ještě nevstoupilo, v tom se ještě neprobudilo cítění hluboké, zbožné úcty k Božství. Nechť se jakkoliv snažíme pochopit, co je božské, dokud nenaplní naši bytost *hluboká úcta*, tak dlouho je náš poměr k tomuto božskému cizí. (úcta musí vstoupit do našich srdcí, neboť je klíčem, který otevírá naši duši, aby do ní mohlo vstoupit duchovno. Pak ale, když v nás žije tušení něčeho nevyslovitelně vysokého a vznešeného, z čeho jsme vzešli, - když v pokoře a zbožné úctě rozmlouváme se svým Bohem, tehdy se stanou naše slova čistá a cudná. Pak odpovídáme z hlubin své duše na přikázání: "Nevezmeš jména Božího nadarmo!" zvoláním: "Posvěceno budiž jméno Tvé!"

"Pomni, abys den sváteční světil!" - Co znamená pro člověka den sváteční? Je to uznání duchovních světů. Kdo světil den sváteční, ten ví, že nad ruchem všedního

dne vládne něco vyššího. Proto máme světit den sváteční; nemáme se utápět v drobných starostech dne, nýbrž máme být pamětliví království božího; aby se člověk na chvíli odpoutal od tisícerych záležitostí, které ho poutají k zemi. Když dá utichnout kolem sebe všemu hluku světa, pak se může proměnit zevní zákon v touhu. A z této touhy po naplnění zákona vzejdou mu slova: "Přijď království Tvé!"

A Mojžíš přikazuje dále: "Cti otce svého a matku svou!" - Je to zákon, na nějž jsme zvláště poukazováni. Musíme si uvědomit, co otec a matka, co předkové znamenali u starohebrejského národa. Krví protékalo generacemi božství, a božského uctívání se dostávalo dávným předkům. Uctívání, jehož se dostávalo Bohu v království nebeském, tomu měl být zde na zemi dán výraz v ctění otce a matky. Tento příkaz je jakoby přechodem mezi prvními třemi přikázáními, která se kladně obracejí k duchovnu, a následujícími přikázáními, která se, jako zákaz, týkají fyzického dění. A tak je tu také ona prosba **Otčenáše**, kterou Kristus vyslovuje jako naplnění přikázání, jakoby spojením mezi říšemi nebes a zemí. Zákon požaduje, abychom pociťovali úctu k božské vůli a abychom prokazovali úctu těm, kteří podle starohebrejského nazírání byli představiteli božské vůle. A tak mluvíme s Kristem, jenž rozvazuje pouta krve a který na jejich místo staví svobodný dar lásky: "Tvá vůle se staň, jako na nebi, tak i na zemi!"

A nyní následuje přikázání, které zcela platí pro fyzickou úroveň: "Nezabiješ!"

Nemáš brát fyzickému tělu život. Nemáš ničit nástroj, který byl po eóny Bohy budován, aby člověk byl veden ke splnění svého vznešeného poslání.

A poznávající lidstvo odpovídá: "Chléb náš vezdejší dej nám dnes!"

Udržuj život hmotného těla, aby se stal nástrojem plánů Božství.

A nyní následují tři další přikázání:

"Nezesmilníš!"

"Nepokradeš!"

"Nevyslovíš křivého svědectví proti bližnímu svému!"

Pozorujme tato tři přikázání poněkud blíže. Tu nás napadne, že všechna tři přikázání se týkají činů, které jsou v mluvě duchovního badatele označovány jako "vina". Ve spisku "Otčenáš", který všichni známe, se setkáváme s poukazem, že všechny chyby, jak se dějí mezi lidmi a které činí lidský pospolitý život nemožným, pocházejí z vadného těla éterického a jsou v každém okultismu označovány jako "viny". A právě přesně takové chyby to jsou, o něž tu jde: chyby, - jak to je v uvedeném spisku řečeno doslova - jichž se dopouštíme svým tělem éterickým v životě sociálním, ve spojení s lidmi. Viny to jsou, jichž se tato tři přikázání týkají.

A jak jinak je tomu s oběma posledními přikázáními!

"Nepožádáš domu bližního svého!"

"Aniž požádáš manželky bližního svého, ani služebníka jeho, ani děvky jeho, ani vola jeho, ani osla jeho, ani cožkoli jest bližního tvého!"

Nemáš bažit! Je sotva možné najít slovo, které výstižněji vyjadřuje, že jsou tu míněna pochybení těla astrálního. Nejde tu o skutky, činy, ani o viny ve smyslu uvedeného spisku, nýbrž o žádosti, o chťiče, na které se tato přikázání vztahují.

A nyní se otažme: Jak zní naplnění těchto přikázání?

Kdo se pronikne duchovědeckým poznáním, kdo tu ví, že tělo éterické a tělo astrální máme proměnit ve vyšší části lidské přirozenosti, že však na těle éterickém lpí vina, na těle astrálním pokušení, kdo to ví a je si současně vědom, že pobývání na zemi zahrnuje do sebe hříchy, že dokud pobýváme ve světě fyzickém, je naším údělem vina a pokušení, ten skutečně nenajde lepších slov, která vyjadřují jeho vzdávání se, jeho porozumění těmto příkázáním, než slova, která Kristus pronáší jménem lidstva:

"Odpusť nám naše viny."

"Neuveď nás v pokušení."

A pak, když člověk shrne, co všechno tato příkázání požadují, příkázání, která se týkají jeho pozemského působení, anebo - lépe řečeno - co zakazují; když pozná, že tato příkázání chtějí jemu pomoci očistit pramen, z něhož, koneckonců, pocházejí všechna jeho pochybení, pak může tato příkázání shrnout ve výzvu, v jediné napomenutí:

Přemáhej své nižší já, vysvobď své nižší já, uveď ho do duchových světů: "Zbav nás od zlého!"

Tak se stává to, co k nám přistupuje zvenku, vnitřním prožitím. Zákon dochází naplnění - příkaz se stává modlitbou.

Moji milí přátelé! Vidíte, jak nás taková úvaha může přivést k porozumění, že ve spisech pocházejících z esoteriky, lze všude najít souvislosti. Souvislosti, které nacházíme, počneme-li rozumět naukám, které jsou nám dány z vyšších světů. Porozumíme, že Mojžíš je zákon, Kristus naplnění, a že ovocem je porozumění, které nám ukazuje intimní souvislosti mezi tím, co je ve Starém zákoně mezníkem a v křesťanství posvátnou modlitbou.

Ale při této úvaze může v nás vzejít ještě něco jiného. Naše víra se může proměnit ve vědění, v bezvadné vědění. Co to znamená, když nás duchovní badatel vždy znova a znova vyzývá, abychom zkoumali, co nám zvěstuje, když přece ví, že zatím nemůžeme proniknout k týmž pramenům, jako on?

Když vidíme, jak se na podkladu těch zákonů, které jsou nám z vyšších světů odhalovány, počíná v životě urovnávat zmatek, když temno počíná ustupovat světlu, pak víme: Tyto zákony jsou správné, jsou pravdivé, neboť v životě se osvědčují.

Pak můžeme mít důvěru v tyto zákony.

To, čeho lidstvo dnes tak vysokou měrou potřebuje, po čem touží a po čem usiluje kdejakým myslitelným způsobem, a čeho však ze svých materialistických předsudků dosáhnout nemůže, tj. vnitřní jistoty, vnitřního míru, to nám může právě z takové společné studijní práce rozkvést tou měrou, jakou se propracováváme k pochopení a k prožívání duchovních nauk.

Moji milí přátelé, všechno, co tu bylo řečeno, má být podnětem k tomu, abychom z jednotlivých hledisek razili sobě cestu k porozumění duchovním skutečnostem. Tak mnohý v našich řadách hledá práci, která by vyhovovala jeho schopnostem, jeho vlohám. Proto se mně zdálo být povinností poukázat na cestu, která nevyžaduje zvláštního nadání, po které však může kráčet každý z nás, jen když bude mít potřebnou píli a potřebnou vytrvalost.